

REPUBLIKA SLOVENIJA
FISKALNI SVET

Mesečna informacija

Oktober 2023

Ključni poudarki¹

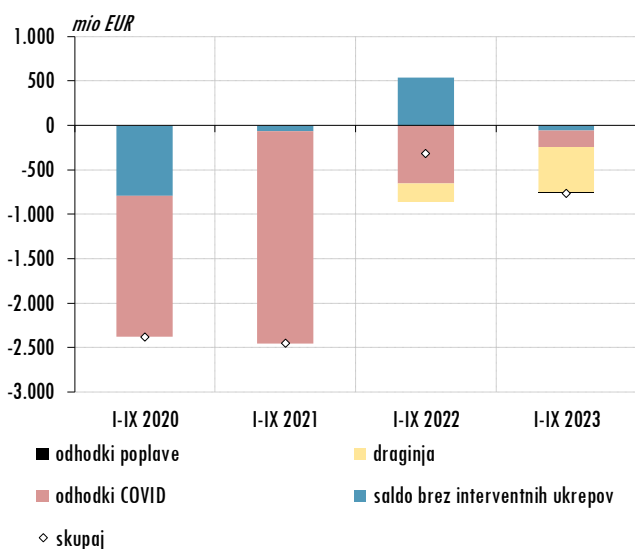
- Državni proračun je imel v prvih devetih mesecih leta 2023 primanjkljaj (-764 mio EUR), ki je brez upoštevanja neposrednega učinka različnih interventnih ukrepov znašal -57 mio EUR.
- Gibanja v državnem proračunu so bila v prvih devetih mesecih slabša kot v enakem obdobju lani. Večji je bil skupni primanjkljaj (za 445 mio EUR), t. i. »očiščeni« saldo (brez interventnih ukrepov) pa se je po lanskem presežku v enakem obdobju (540 mio EUR) poslabšal za 597 mio EUR. Prihodki po lanski visoki rasti praktično stagnirajo, rast »očiščene« porabe pa se nadaljuje. Rast je letos ob spremenjeni strukturi sicer nekoliko nižja kot v enakem obdobju lani, a ostaja precej visoka, kar je v največji meri posledica višje rasti odhodkov za stroške dela zaradi lani jeseni sklenjenega dogovora.
- Realizacija v devetih mesecih potrjuje oceno Fiskalnega sveta o nadaljevanju nerealističnega proračunskega načrtovanja, ki lahko predstavlja neustrezno podlago za visoko zastavljeno raven izdatkov v naslednjih letih in ponuja možnosti za neracionalno porabo javnih sredstev. Iz ocene realizacije državnega proračuna za leto 2023, ki jo je Fiskalni svet prejel ob predlogih proračunskih dokumentov za prihodnji dve leti, namreč izhaja, da naj bi primanjkljaj v zadnjih treh mesecih letošnjega leta znašal kar 2,4 mrd EUR. To bi bilo 1 mrd EUR več kot v celotnem lanskem letu in okoli trikrat več kot v zadnjih treh mesecih leta 2020 v času pandemije.
- Fiskalni svet je 29. 9. od Ministrstva za finance prejel predloga spremembe Odlokov o pripravi proračunov za sektor država za obdobji 2022-2024 in 2024-2026 ter predlog sprememb državnega proračuna za leto 2024 in predlog državnega proračuna za leto 2025. S tem je začel teči 15-dnevni rok za pripravo ocene Okvira, določen z Zakonom o javnih financah, oceno predlogov državnih proračunov pa mora Fiskalni svet pripraviti do 20. oktobra. Ob tem Fiskalni svet še ni prejel spremljajočih projekcij za sektor država po metodologiji ESA za leto 2025. Brez teh priprava ocene spoštovanja fiskalnih pravil v predlogu proračuna za leto 2025, ki bi bila skladna z Zakonom o fiskalnem pravilu, za to leto ne bo mogoča.

¹ Fiskalni svet bo pregled realizacije državnega proračuna po metodologiji denarnega toka ter ukrepov za blažitev posledic epidemije in druginje še nadalje objavljaj v redni mesečni publikaciji, ob pogoju, da bodo podatki tudi v bodoče razpoložljivi. Vsi komentarji se nanašajo na podatke, znane 4. 10 2023.

Državni proračun januar-september 2023²

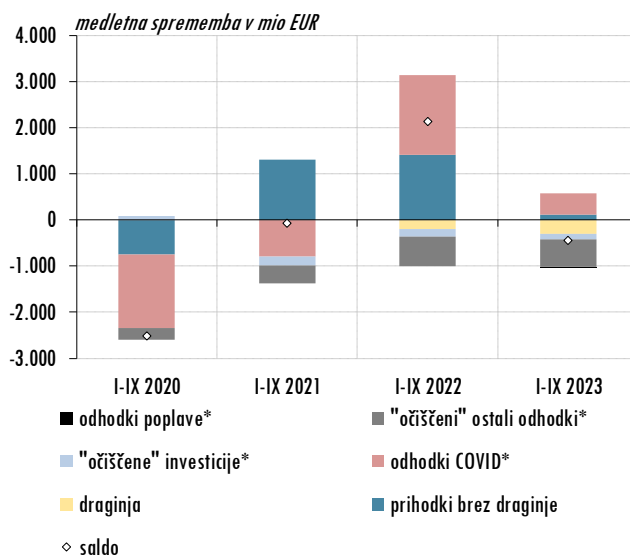
- Septembra je primanjkljaj **državnega proračuna** po začasnih podatkih znašal -30 mio EUR, skupaj v prvih devetih mesecih 2023 pa -764 mio EUR. Brez neposrednega učinka interventnih ukrepov, povezanih z epidemijo (189 mio EUR), draginjo (506 mio EUR) in poplavami (12 mio EUR) je imel državni proračun v prvih devetih mesecih primanjkljaj v višini -57 mio EUR. V enakem obdobju lani je imel »očiščeni« presežek v višini 540 mio EUR, ki je bil v največji meri posledica visoke ciklično in inflacijsko pogojene rasti prihodkov.
- Skupni **prihodki** so bili v prvih devetih mesecih letos medletno višji za 1,2 % (v enakem obdobju lani rast 17,6 %). Medletno nižji so bili zlasti prihodki od davka na dohodek pravnih oseb, v največji meri kot posledica učinka visoke osnove iz lanskega leta, ko je bil poračun davka za leto 2021 rekordno visok, EU sredstev in nedavčnih prihodkov. Občutno se je upočasnila rast prihodkov od DDV, ki je glavni vir prihodkov državnega proračuna, predvsem zaradi upočasnjene potrošnje in deloma tudi zaradi nižje stopnje DDV na energente, ki se je sicer iztekla konec maja. Nasprotno se je rast prihodkov od dohodnine (ugodne razmere na trgu dela in visoka nominalna rast plač) in trošarin (dvig trošarin) letos okrepila.
- Skupni **odhodki** so bili v prvih devetih mesecih letos medletno višji za 5,1 %, t. i. »očiščeni« odhodki (brez upoštevanja interventnih ukrepov) pa so bili višji za 8,0 %. Medletna rast »očiščenih« odhodkov je bila v največji meri posledica višjih odhodkov za stroške dela (12,0 %) kot posledica lani jeseni sklenjenega dogovora o dvigu plač. Njihova rast se je z majem še okrepila zaradi dogovorjenega drugega dela višjih izplačil, z oktobrom pa se bo zaradi učinka osnove predvidoma upočasnila, saj je sklenjeni odgovor začel vplivati na odhodke z oktobrom lani. K rasti »očiščenih« odhodkov so vidneje prispevali še višji transferji v sklada socialnega zavarovanja in odhodki za investicije ob nadaljevanju razmeroma visoke investicijske aktivnosti, ki sicer kot običajno zaostaja za preveč optimističnimi načrti. To ponazarja tudi dejstvo, da naj bi bilo glede na zadnjo oceno realizacije s strani MF v zadnjih treh mesecih letos realiziranih le za okoli 100 mio EUR manj investicij kot v celotnem lanskem letu.

Slika 1: Saldo državnega proračuna

Vir: MF, preračuni FS.

Slika 2: Dejavniki spremembe salda državnega proračuna

Vir: MF, preračuni FS. *pozitivni predznak pomeni znižanje, negativni povišanje.

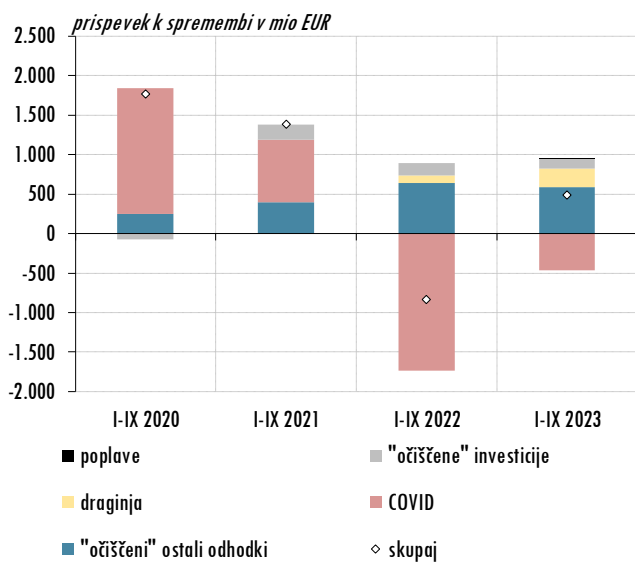
² Komentar realizacije državnega proračuna se nanaša na dnevne podatke, razpoložljive na <https://proracun.gov.si/#>.

Tabela 1: Državni proračun

v mio EUR, razen, če ni navedeno drugače	jan.-sep.				okt.-dec.				2022	2023**	sprememba 2023	
	2022	2023	sprememba 2023 na 2022		2022	2023*	sprememba 2023 na 2022				na 2022	
			%				%		%			
Prihodki	9.261	9.306	46	0,5	3.084	3.845	761	24,7	12.345	13.151	806	6,5
DDV	3.542	3.681	139	3,9	1.205	1.296	91	7,5	4.747	4.977	230	4,8
Trošarine	1.097	1.248	151	13,7	349	399	50	14,3	1.446	1.647	200	13,9
Dohodnina	1.087	1.181	94	8,6	499	545	46	9,2	1.586	1.725	140	8,8
DDPO	1.248	1.070	-179	-14,3	305	332	27	8,9	1.553	1.402	-151	-9,8
EU sredstva	678	627	-50	-7,5	280	843	563	201,2	957	1.470	513	53,5
Nedavčni	591	537	-54	-9,1	179	168	-11	-6,1	770	705	-65	-8,4
Drugi prihodki	1.017	962	-54	-5,4	268	262	-5	-2,0	1.284	1.225	-60	-4,7
Odhodki	9.580	10.071	490	5,1	4.128	6.201	2.073	50,2	13.709	16.272	2.563	18,7
Stroški dela skupaj	2.766	3.081	315	11,4	985	1.289	303	30,8	3.751	4.370	619	16,5
Transferi posam. in gospodinjstvom	1.425	1.425	1	0,1	540	547	7	1,3	1.965	1.973	8	0,4
Izdatki za blago in storitve	1.042	992	-49	-4,8	485	488	4	0,7	1.526	1.480	-46	-3,0
Investicije	784	971	188	23,9	885	1.554	669	75,6	1.669	2.526	857	51,3
Tekoči transferi v sklade soc. zav.	1.161	1.144	-17	-1,5	364	416	51	14,1	1.526	1.560	35	2,3
Subvencije	441	634	193	43,7	191	241	50	26,0	632	875	243	38,4
Obresti	561	589	28	4,9	94	92	-2	-2,1	655	681	26	3,9
Plačila sredstev v Proračun EU	535	487	-48	-9,0	195	244	49	25,2	730	730	1	0,1
Drugi odhodki	867	747	-119	-13,8	389	1.330	942	242,1	1.255	2.078	822	65,5
Saldo	-320	-764	-445		-1.044	-2.357	-1.313		-1.364	-3.121	-1.757	

Vir: MF, preračuni FS. Opomba: *implicitno gibanje, da so dosežene projekcije MF. ** Ocena MF (sep. 2023).

Slika 3: Struktura rasti odhodkov državnega proračuna

Slika 4: Dejavniki spremembe tekoče porabe (brez interventnih ukrepov)

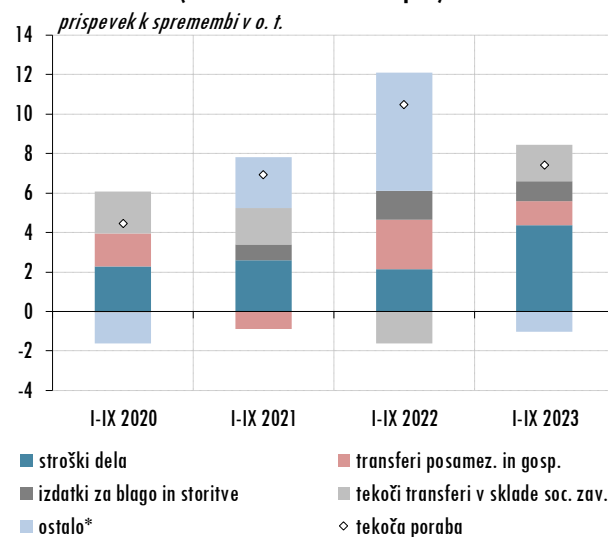

Tabela 2: Državni proračun (brez interventnih ukrepov)

v mio EUR, razen, če ni navedeno drugače	I-IX 2022			I-IX 2023				I-IX 23/ I-IX 22, v %		I-IX 23/ I-IX 22			
	skupaj	COVID	draginja poplave brez COVID, draginje in poplav	skupaj	COVID	draginja poplave brez COVID, draginje in poplav	skupaj	brez COVID, draginje in poplav	skupaj	brez COVID, draginje in poplav			
Prihodki	9.261	-111	9.371	9.306	-178	9.484	0,5	1,2	46	113			
DDV	3.542	-15	3.557	3.681	-73	3.754	3,9	5,5	139	197			
Trošarine	1.097	-72	1.169	1.248	-57	1.305	13,7	11,6	151	136			
Dohodnina	1.087		1.087	1.181		1.181	8,6	8,6	94	94			
DDPO	1.248		1.248	1.070		1.070	-14,3	-14,3	-179	-179			
EU sredstva	678		678	627		627	-7,5	-7,5	-50	-50			
Nedavčni	591		591	537		537	-9,1	-9,1	-54	-54			
Drugi prihodki	1.017	-24	1.041	962	-48	1.010	-5,4	-2,9	-54	-30			
Odhodki	9.580	655	94	8.831	10.071	189	329	12	9.541	5,1	8,0	490	710
Stroški dela skupaj	2.766	33		2.732	3.081	14	8		3.059	11,4	12,0	315	327
Tr. posam. in gospodinjstvom	1.425	127		1.297	1.425	8	29		1.389	0,1	7,0	1	91
Izdatki za blago in storitve	1.042	146		895	992	7	3	12	971	-4,8	8,5	-49	76
Investicije	784	16		767	971	79			893	23,9	16,3	188	125
Tekoči tr. v sklade soc. zav.	1.161	157		1.004	1.144	0			1.144	-1,5	13,9	-17	140
Subvencije	441	32	94	315	634	35	286		313	43,7	-0,6	193	-2
Obresti	561			561	589				589	4,9	4,9	28	28
Plačila sredstev v Pror. EU	535			535	487				487	-9,0	-9,0	-48	-48
Drugi odhodki	867	143		724	747	47	4		697	-13,8	-3,7	-119	-27
Saldo	-320	-655	-204	540	-764	-189	-506	-12	-57			-445	-597

Vir: MF, preračuni FS.

Realizacija ukrepov za blažitev epidemije in draginje januar-september 2023

- Odhodki državnega proračuna za COVID ukrepe so v prvih devetih mesecih letos znašali 189 mio EUR, po zadnji razpoložljivi ocene realizacije za letos pa je za ta namen predvidenih 371 mio EUR. Glavnino doslej realiziranih letošnjih odhodkov predstavljajo investicije (79 mio EUR), večinoma financirane v okviru REACT-EU, nadomestila plač zaradi izolacije (46 mio EUR), ki so se sicer iztekla konec marca, in odhodki, povezani s stroški cepljenja in testiranja (47 mio EUR).
- Učinek ukrepov za blažitev draginje znaša v prvih devetih mesecih letos 506 mio EUR, po zadnji razpoložljivi oceni realizacije pa naj bi učinek v celotnem letu znašal 779 mio EUR. Prihodki, povezani z blaženjem draginje, naj bi bili po oceni ministrstva za finance v prvih devetih mesecih nižji za 178 mio EUR. Odhodki za blažitev draginje so v istem obdobju znašali 329 mio EUR, prevladujoči del zaradi subvencij gospodarstvu po 14. členu ZPGOPEK (182 mio EUR) in nadomestil dobaviteljem električne energije in plina (72 mio EUR).
- Tako v primeru COVID ukrepov kot ukrepov za blažitev draginje ob upoštevanju dosedanje realizacije (skupaj 518 mio EUR odhodkov) ocenjujemo, da predvideni odhodki v rebalansu (skupaj 1.151 mio EUR) ne bodo v celoti realizirani.

- Za sanacijo posledic poplav je bilo septembra namenjenih 12 mio EUR. V avgusta sprejetem rebalansu je bilo letos za to namenjenih 220 mio EUR na postavki rezerve, iz ocene realizacije, ki smo jo prejeli ob predlogih proračunskih dokumentov, pa izhaja, da je za letos predvidenih 284 mio EUR odhodkov. Največji del naj bi bil namenjen za povračilo intervencijskih stroškov (106 mio EUR), za vmesno porabo (102 mio EUR), ki zajema večinoma intervencije na infrastrukturi, za izredno denarno socialno pomoč je načrtovanih 43 mio EUR in 32 mio EUR za predplačilo pomoči gospodarstvu.